יום א', ב' בשבט תשס"ד (25 בינואר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שבוע שמח ושבוע טוב!

אתמול היה **רֹאשׁ חוֹדֶשׁ שְׁבָט**:

= "ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, תחילה וראש לפדיון נפשנו" [מִתפילת מוסף לראש חודש]

היום, המהדורה החודשית של **"דע מאין באת..."**:[על המתרחש במאה ה**שלוש-עשרה** לסה"נ]

מקובל להציג את המאה ה- 13 כתקופה שהבשילה בה הציוויליזציה הביניימית במערב אירופה, לפני הופעת הסימנים הראשונים של הצטמצמות דמוגרפית וכלכלית, שצצו כבר בתחילת המאה ה- 14. תנופת הקולוניזציה הפנימית והחיצונית עוד לא נבלמה. אחיזתם האחרונה של הצלבנים בארץ הקודש אבדה בסוף מאה זו, ב- 1291, עם **נפילת עכו בידי המוסלמים**, אבל במאה זו כבש המסדר הצבאי הטֶווטוני (Teutonic) את פרוסיה הפאגאנית, וייסד שם נסיכות גרמנית בעלת עוצמה פוליטית וכלכלית באזור הים הבאלטי. ובפאתי המערב הביסו הממלכות הנוצריות בספרד את צבאות האימפריה של אל-מווחידון, ושליטת המוסלמים בספרד הצטמצמה לגרנאדה שבדרום.

בממלכות המערביות הוקמו באותה תקופה פרלמנטים או מועצות מורחבות, ובהן ישבו נציגי הערים החשובות, ולא רק אצילים ובעלי שררה בכנסיה. מושגים מושרשים היטב במשפט הרומי, הקאנוני והפיאודלי שימשו בסיס תיאורטי לכינוסם של פרלמנטים במצוות המלך, והאילוץ המעשי לכינוסם נבע מצרכיו הכספיים. המחירים עלו, והכנסות הכתר המסורתיות היו כבר נמוכות מכדי לממן את המלחמות התכופות. המלך הזדקק למסים חדשים, בלתי שגרתיים, ולכן נדרש להסכמת הקהילה הפוליטית בממלכה. האצילים לא יכלו להתחייב בשם המעמד החדש של סוחרים אמידים, שגם בידיהם היו האמצעים הכלכליים לעזור לשלטון במצב מלחמה. לכן, הפכו נציגי הערים לחלק אינטגרלי של הפרלמנטים. כך נולד מוסד ייחודי לאירופה.

מבחינה מסויימת ניתן לזקוף את הישגי המאה ה- 13 לזכות המזל. ב- 1242 הגיעו **המונגולים** לשערי וינה, ונסוגו ממנה רק מפני שהגיעה אליהם הבשורה על מותו של החא'ן הגדול ועל פריצת משבר הירושה בקראקורום, הבירה הרחוקה. הקיסרות הגרמנית בשלטון פרידריך השני ובניו וודאי לא היתה מסוגלת לעמוד מול המונגולים לו צרו על וינה, כי למעשה התפרקה כבר גרמניה לנסיכויות קטנות עצמאיות. התפרקות זו אירעה בעידוד הקיסר עצמו, שמכר ב- 1221 ושוב ב- 1232 את סמכויות הכתר בנסיכויות תמורת תמיכת הנסיכים במדיניותו נגד האפיפיור באיטליה.

את הופעת המונגולים בתולדות אירופה אין לזהות רק עם חורבן וטבח. הם גם הקימו את "פאקס מונגוליקה" – השלום המונגולי ברחבי אסיה התיכונה, שאיפשר את **כינון היחסים הראשונים הישירים בין המערב לבין סין**. ספק גדול אם מארקו פולו אמנם הגיע לסין (?), אך מסיונרים מן המסדרים החדשים הגיעו גם הגיעו. מכל מקום, מארקו פולו (ואולי גם סיפורם של האחים ויוואלדי, שיצאו מג'נובה ב- 1290 כדי להפליג מעבר ל"ים הצללים" במערב מרוקו, אך לא שבו) שימש מופת **לקולומבוס**.

{על המתרחש בעולם היהודי במאה ה- 13, בע"ה, מחר...} [ואלה תולדות ... 2000]

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל